

EELK Haapsalu Püha Johannese kogudus NOVEMBER 2018

JUHTKIRI

Õpeta meid meie päevi arvestama, et me saaksime targa südame! Ps 90:12

Oleme astunud sügisesse ja novembri kuusse, mis on Eestimaal ehk kõige süngem, pimedam ja vihmasem kuu. Sellel kuul on inimesed enamasti väga tubased ja igatsevad valgust ja soojust. Hommikul tööle minnes on pime, ka koju naastes on pime ning see toob ka meie hingedesse palju kurbust ja tahes või tahtmata ka meie mõtted hakkavad seiklema igavikulistel teemadel.

Kirikukalendris on novembrikuu ajaks, mil tähistatakse pühakutepäeva, hingedepäeva ja kirikuaasta viimast pühapäeva ehk igavikupühapäeva. Teemadeks on mälestamine, kahe riigi (taeva- ja maa) kodanikuks olemine, surmast ellu minek, surma keskel elu mõtte otsimine, valvel olemine, sest me ei tea, millal meie aeg tuleb. Kirikuaasta viimasel pühapäeval hea kombe kohaselt vaadatakse tagasi tehtule ja mälestatakse meie hulgast lahkunuid.

Novembrikuus, mil hing ihkab soojust ja valgust, on kuidagi loomulik, et läidetakse küünlaid, et veidikenegi leevendada pimeduse jõudu. Ja on tavapärane, et mõeldakse elu olemuse, inimeseks olemise, elu mõtte üle ja igaviku müstilistest keerdkäikudest. Nende küsimuste keskel on küünalde süütamine ääretult heaks võimaluseks ka mõelda neile, kes meie hulgast on lahkunud, mälestada meile kalleid inimesi ja meenutada aega, mil saime nendega jagada elu ühisosa.

Julgen arvata, et igaühel meie seast on keegi, kes on siit ajast igavikku kutsutud. Olgu siis lähedane, sõber, eakaaslane, kolleeg või mõni iidol.

Meie rahvuskultuurist on tänapäevalgi säilinud kombestik, kus hingedepäeval oodatakse meie esivanemaid koju käima ja neile kaetakse laud või viiakse metsa toitu, et lepitada meie seast lahkunud elavatega. Kristlikus maailmas on aga tavaks lahkunuid mälestada kirikus, tuues lahkunu lähedased ja leinajad eestpalvesse ja süüdata kirikus küünal lahkunu mälestuseks või pidada lahkunutele hingepalveid.

Eestis on riiklikult erinevatel tasanditel imeilus komme pidada ametlikke mälestustseremooniaid ja hoida inimeste teadvuses meie minevikku ja austada neid, kes on meie hulgast lahkunud viisil, mis ei ole olnud tavapärane. Sellise mälestamisega on seotud ka ühiskonna väärtushinnangud, et minevikus

aset leidnud ebaõiglus mõistetakse avalikult hukka ja antakse endast parim ja tehakse kõik selleks, et minevik ei korduks.

Kutsun siinkohal selle juhtkirja lugejat üles, et just hingedeae on õige aeg võtta aeg maha ning mälestada lahkunuid, viia surnuaeda küünlaid ja austada lahkunuid. Olgu see troostiks meie hingedele ja aidaku see mõista, et meile on antud aeg ja seda peame me targalt kasutama. Võibolla mõtlete, et miks peaksime oma vanad haavad lahti kiskuma ja kurbuse hinge laskma. Ei, ma ei kutsu teid kurvaks muutuma, vaid hoopis rõõmsalt meenutama ja mälestama, sest ilma minevikuta ei ole ju tulevikku. Piibel ütleb meile, et kui julgeme kaotada, siis me ka leiame ja kui loobume, siis saame midagi veel suuremat tagasi. Jeesus suri ristil, et meil oleks igavene elu ja kunagi me näeme palgest palgesse ja rõõm on igavene.

Õpetagu Jumal meid ise mälestama ja meenutama, olgu tema armu suurus meid kandmas meie kurbuses ja tema õnnistus muutku meie kurbus rõõmuks.

Õnnistatud hingedeae meile kõigile.

Tuuli Raamat

PPA Lääne prefektuuri kaplan

KOGUDUSE TEGEVUSKAVA NOVEMBRIS.

R, 2. november kl 9 hommikupalvus (Jaani kirik). **Kl 13.30** teetund (Jaanisaal). **Kl 18** segakoori proov. **Kl 19 ühisnoortekas** (info Jaanus Kõuts)

P, 4. november kl 9.30 leeritund Jeesus Kristuse isik. Jumal ja inimene. Lunastus. Õpetus kolmainsusest. Alpkristluse teke, õpetuse kujunemine ja kristluse levik. Viib läbi: Karin Teder (Jaanimaja). **kl 11 jumalateenistus armulauaga**. 24. pühapäev pärast nelipüha. Teema: Kahe riigi kodanik. Teenivad piiskop Tiit Salumäe, õpetaja Kristo Hüdsi ja Kalle Jätsa. Organist Lia Salumäe (Toomkirik). **Kl 12.45 koguduse nõukogu koosolek** (Jaani kirik). **Kl 17** hingedeaja palvus ja mälestusküünaldesüütamine Haapsalu Vanal kalmistul. Palvusel teenib õpetaja Tiit Salumäe ja jalutuskäiku juhhib Madis Kütt. Koguneme kalmistu peavärvavas. Kaasa palun võtta küünlalatern või taskulamp.

R, 9. november kl 9 hommikupalvus (Jaani kirik).

L, 10. november kl 19 Muusikal „Martin Lutheri ja Kathariina lugu“ Esitavad Loviisa ja Haapsalu koorid ja saateansambel.

P, 11. november kl 9.30 leeritund Usutunnistused. Kümme käsku, patt ja piht. Sakramendid. Meie Isa palve. Viib läbi: Koguduse õpetaja Kristo Hüdsi (Jaanimaja). **kl 11 Isadepäeva jumalateenistus**. 25. pühapäev pärast nelipüha. Teema: Surmast ellu. Teenivad õpetaja Kristo Hüdsi ja Kalle Jätsa. Muusika Loviisa külalistelt. Organist Lia Salumäe (Toomkirik).

T, 13. november kl 18.30 toomkoori proov (Jaanisaal).

16.-18. november koguduse esindajad Turus (Soome). Sõpruslepingu allkirjastamine ja osalemine noortefestivalil „Maata näkyvissä“.

R, 16. november kl 9.30 hommikupalvus (Jaani kirik). **Kl 13.30** teetund. (Jaanisaal).

L, 17. november kl 14 piibel kõõgis (Jaanimaja).

P, 18. november kl 9.30 leeritund. Liturgilised värvid. Kirikuaasta ring ja kiriklikud pühad. Kiriku ruum, jumalateenistus ja armuvahendid. Kiriklikud talitused. Kristlik kunst ja kristlikud sümbolid (Jaanimaja). **Kl 11 jumalateenistus armulauaga. Lastekirik**. Kirikuaasta eelviimane pühapäev. Teema: Valvake. Teenivad õpetaja Kristo Hüdsi ja Teno Ilves (Toomkirik).

T, 20. november kl 18.30 toomkoori proov (Jaanisaal).

R, 23. november kl 9 hommikupalvus (Jaani kirik). **Kl 18** segakoori proov (Jaanisaal).

L, 24. november kl 16 Sirje Kaasiku autorikontsert. Esinevad koguduse koorid, naiskoor Kaasike ja Haapsalu muusikakooli orkester. Dirigendid Sirje Kaasik ja Lehari Kaustel. Orelil Lia Salumäe (Toomkirik).

P, 25. november kl 9 leeritund. Maailma suurreligioonid. Ristiusk maailmas ja Eestis. EELK. Oikumeeniline koostöö ja kirikute rahvusvaheline koostöö. Viib läbi: piiskop Tiit Salumäe

(Jaanimaja). **Kl 11 jumalateenistus armulauaga.** Igavikupühapäev. Teema: Kristus – taeva ja maa Issand. Teenivad piiskop Tiit Salumäe ja Teno Ilves. Organist Lia Salumäe (Toomkirik). **Kl 16 kirikukontsert.** Esineb segakoor „Huik“ (Toomkirik). **Kl 17.30** jumalateenistus De la Gardie hooldekodus. Teenib õpetaja Kristo Hüdsi.

T, 27. november kl 18.30 toomkoori proov (Jaanisaal).

R, 30. november kl 9 hommikupalvus (Jaani kirik). **Kl 18** segakoori proov (Jaanisaal).

HAAPSALU KOGUDUS SAI ABIÕPETAJA.

EELK Haapsalu Püha Johannese koguduse nõukogu andis 16. oktoobril koosolekul üksmeelselt nõusoleku peapiiskopile Kristo Hüdsi määramiseks Haapsalu koguduse abiõpetajaks. Peapiiskop Urmas Viilma määras oma otsusega nr 63 (30. oktoober) Kristo Hüdsi Haapsalu koguduse abiõpetajaks alates 3. novembrist 2018.

Koguduse õpetaja piiskop Tiit Salumäe selgitas koguduse töö korraldamise plaane. Vastavalt EELK konsistooriumi otsusele on Tiit Salumäe õpetaja ametiaeg pikendatud kuni 25. detsembrini 2021. Kuid lähtuvalt tema töökoormusest piiskopina ning soovist koguduse teenimine sujuvamalt üle anda on otstarbekas täita koguduse vakantne abiõpetaja ametikoht. Varasemalt on Haapsalu koguduse abiõpetaja ametis olnud Peeter Paenurm, Pille Talvar ja Kristel Engman. Tiit Salumäe andis ülevaate millised saavad olema abiõpetaja kandidaat Kristo Hüdsi ülesanded ja luges ette tema pöördumise: „Täna teid armas kogudus, et võimaldasite minul olla osa teie koguduse elust. Minu aeg praktikandina teie koguduses möödus väga kiirelt ning see oli äärmiselt huvitav, arendav, pidevalt väljakutseid pakkuv. Täna igat üht, kes ühel või teisel viisil oli abiks ja toeks nii minu vaimuliku kasvus kui ka oskuste arengus. Täna, et olite valmis mind usaldama, olles seejuures kannatlikud ja toetavad. Täna on minu pastoraalseminari õpingud lõppenud, ning *Pro Ministerio* eksam on sooritatud peapiiskop Urmas Viilmale 10.09.18. Vaimuliku ordinatsioon toimub 03.11.18, kell 14:00 Tallinna Toomkirikus, olete kõik oodatud. Hea kogudus ja armastatud piiskop Tiit Salumäe, pöördun teie poole sooviga võimalusel astuda teie kogudusse, ning seejuures asuda abiõpetajana Jumalat ja Haapsalu kogudust teenima. Jumala õnnistust ja rahu soovides, Kristo Hüdsi.”

Kristo Hüdsi on sündinud 15. detsembril 1988 aastal. Ta on abielus ning peres kasvab 2 last. Kristo on lõpetanud 2012 Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli majandusteaduskonna bakalaureuseõpe ettevõtluse ja ärijuhtimise eriala. Hüdsi on omandanud Usuteaduse Instituudi kristliku kultuuri erialal magistrikraadi ja luterliku teoloogia rakenduskõrghariduse ning läbinud EELK Usuteaduse Instituudis vaimuliku koolituse. EELK Peapiiskopi otsusega 12. septembrist 2018 on EELK kirikuseadustiku alusel tunnustatud Kristo Hüdsi *pro ministerio* eksami sooritanuks.

Kristo ordineeritakse EELK preestriks Tallinna Piiskoplikus Toomkirikus laupäeval, 3. novembril. Olete kõik teretunud!

Tiit Salumäe
Koguduse õpetaja

TÄNU ANNETUSTE EEST.

Täname kõiki koguduse liikmeid, kes on oma liikmeannetuse teinud ja võtavad aktiivselt osa koguduse elust. Laekumised on võimaldanud täita meie põhikirjalisi kohustusi ja tänuga võime ütelda, et laekumised on võimaldanud katta koguduse tegevuskulud. Annetused korjandusest on toetanud meie koguduse lastetööd, muusikaelu ja hoolekandetööd.

Koguduse täiskogu liige on koguduse liikmenimekirja kantud isik, kes aasta jooksul on teinud nimelise annetuse ja käinud armulaul. Kellel liikmemaks veel tasumata, palume seda teha soovitatavalt enne jõuluku algust. Igäüks andku oma jõu ja soovi kohaselt. Summa tasutakse kantseleis või koguduse pangakontole: SEB 10602003965006; Swedbank 1120274032. Registrikood 80210533. Pangakontole tasudes palume märkida maksja nimi, makse nimetus ja millise perioodi eest tasutakse.

Tulumaksuseaduse kohaselt võib iga maksumaksja tuludeklaratsiooni koostades arvata oma

maksustatavast tulust maha kuni 5% kirikule või teistele mittetulundusühingutele nimeliselt tehtud annetusi. Selleks, et koguduse liikmed saaksid liikmeannetuselt tulumaksu tagasi, edastab kogudus 1. veebruariks andmed Maksu- ja Tolliametile. Kui teil on soov, et järgmisel aastal info Teie liikmeannetuse kohta läheks koguduselt otse Maksu- ja Tolliametile, siis palun teatage oma isikukood koguduse kantselei aadressil

Juhatus soovib liikmemaksu tasumise hõlbustamiseks vormistada pangas püsikorraldus.

Palume tingimata märkida ülekandele maksja ees- ja perekonnanimi.

Tiit Salumäe

Koguduse õpetaja

EAKATE TEETUNNI UUS HOOAEG ALGAS.

Nagu ikka oktoobri alguses sai meie koguduses 5. oktoobril uuesti hoo sisse eakate teetund. Lugejale teadmiseks, et koguduse eakad kogunevad 2 korda kuus, kuu 1. ja 3. reedel kell 13.30 Jaanimajas. Ühiselt palvetame, laulame kirikulaule, räägime vaimulikel ja muudel kõiki huvitavatel teemadel, istume tee- ja kohvilauas ning tähistame sünnipäevi. Hooaja esimeses teetunnis peame alati kõigi nende sünnipäeva, kellel see oli suvekuudel või sügise alguses, mil teetundi ei toimunud. Nii oli meil seekord koguni 4 sünnipäevalast. Kõigile neile kinkisime lilli – punaseid roose ja südamesemineva salmiga õnnitluskaardi, samuti said sünnipäevalapsed laulda oma lemmiklaule.

Selle hooaja esimese teetunni tegi aga eriliseks ja meeldejäävaks hoopis üks teine sündmus. Nimelt korraldas EELK Haapsalu Perekeskus Vanavanemate teetunni Haapsalus, mis koosnes kahest kohtumisest. Esimene neist toimus 3 päeva varem Haapsalu Sotsiaalajas ja teine kohtumine ühildati meie koguduse hooaja esimese eakate teetunniga. Mis sündmusega on tegemist, võis lugeda Haapsalu Perekeskuse Facebooki kuulutusest, kus muu hulgas oli öeldud: „Vanavanemad on laste arengu tugisambad ja seega pakume vanavanematele võimalust üksteisele toeks olla ja jagada heas keskkonnas kogemusi vanavanemaks olemise väljakutsetest ja võimalustest.“ Üritusele oli tulnudki inimesi, kes tavaliselt pole meie teetunni osalised, seetõttu oli meid laua ümber nii palju, et olemine muutus üsna kitsaks. Ent siiski mahtusime kõik kenasti ära.

Arutelu juhtis ja aitas teemasid lahti mõtestada Soome endine kirikuõpetaja Kaarina Koho-Leppänen. Suurest karbist sildiga „Suhte ehituskivid“ jagas ta igale kohalolijale erinevat värvi klotsikese. Nendega kaasas olevalt kaardilt võis lugeda, millist suhte ehituskivi iga värv sümboliseerib. Suhte ehituskivideks olid „sõnad“, „teod“, „emotsioonid“, „seksuaalsus“, „usaldus“, „armastus“, „andestamine“, „pühendumine“, „konflikt“ jm. Kaarina Koho-Leppänen rääkis iga ehituskivi puhul lahti, kuidas see just eriti vanavanemate puhul suhetes oluline on ja millele tuleks selle juures erilist tähelepanu pöörata. Eriti rõhutas ta andestamise olulisust ja vajalikkust; andestamine on teatud mõttes kõigi meie suhete aluseks. Iga värvi juurde oli kaardile trükitud ka palve, mille teemaks oli vastav „suhte ehituskivi“, mida see värv sümboliseeris. See, kellele oli jagatud vastavat värvi klotsike, luges selle palve ette. Palvetamisega juhiti tähelepanu ühele põhimõttelise tähtsusega asjale: nimelt, et ükskõik millistes suhetes või vahekordades on Jumal alati üks osapooltest. Tema valvab kõigi meie suhete üle ja ootab, et me oma vahekordades juhinduksime Tema antud armastuse käsust. Me ei suuda Jumalale kuulekad olla, kui me Tema abi ei palu ja teadlikult kõiki oma suhteid Tema hoolde ei anna. Seepärast ongi palve meie suhete puhul nii oluline.

Hooaja esimene teetund, mis oli väga sisukas ja tegevusega täidetud, möödus kui linnutiivul. Loodetavasti sai iga osavõtja sellest vähem või rohkem puudutatud. On ju meie teetunni eakatest rõhuv enamus ka ise vanavanemad. Oleme tänulikud EELK Haapsalu Perekeskusele ja Kaarina Koho-Leppäsele, kes meile sellise koolituse otse „koju kätte tõid“.

Jätkame teetundidega iga kahe nädala tagant. Kui Sina, hea lugeja, oled juba pensionieas ja sooviksid oma koguduseliikmetega rohkem suhelda ka väljaspool pühapäevaseid jumalateenistusi, siis liitu meiega, tule Sinagi teetundi. Kõik uued tulijad on väga soovitud ja oodatud. Tule, sest Jumalal on hea meel, kui Tema lapsed peavad omavahel osadust.

Karin Teder

KOOLITUS TEISMELISTE VANEMATELE.

EELK Perekeskuses **alustas 16. oktoobril** koolitusgrupp teismeliste vanematele. Koolitus toimub Haapsalu Sotsiaalmajas (Kastani 7) **teisipäeviti**. Järgmised koolitused toimuvad **13. Novembril ja 4. detsembril kell 17.30-19.30**.

Koolitusele on oodatud kõik, kes on huvitatud headest suhetest oma teismelise lapsega ning vanemlusoskuste arendamisest.

Käsitlusele tulevad mitmed teemad: teismeeea etapid, noore teekond iseenda identiteedini, vabaduse ja vastutuse õppimine – uued piirid ja kokkulepped, head suhted perekonnas.

Teemasid aitab lahti mõtestada ning arutelu juhhib perenõustaja Lii Lilleoja.

Osalemine 5 eurot kord.

Registreerimine ning täiendav info e-posti aadressil: mirjam@perekeskus.eu või 56243639

Kõiges Su Kõrval!

Koolitust toetavad EELK Perekeskus ja Haapsalu linn

SOTSIAALPROGRAMM „MEHED PÄRISILT.“

Septembris 2018 on EELK Perekeskuses algamas meeste grupp.

Tartu ülikooli rakendusuuringu keskuses arendatud Sisemise kindluse programm “Mehed päriselt” on neljakuuline perevägivalla ja lähisuhte vägivalla tõkestamise programm, mille käigus mehed saavad teada oma tunnete ja pingete põhjustest ning õpivad nendega igapäevaselt toime tulema. Tööd tehakse oma emotsionaalse tasakaalukuse, enesekindluse, empaatiavõime ja paarisuhteoskustega, et elada vägivallast vaba elu.

Programmi on oodatud osalema täisealised mehed, kellel on tahet ja julgust:

- osaleda aruteludes kus jagada ausalt kogemusi lähisuhtes toimunud vägivallast
 - õppida mõistma enda ja ka lähedaste tundeid ning käitumist
 - mõista miks olen vahel kurb, vihane ja jõuetu
 - saada teada mis on hea suhte aluseks ja millisel kujul selles hästi hakkama saada
 - saavutada teadlik ja austav kontakt endaga ja oma lähedastega
 - julgeda olla aus iseenda vastu ja osata ennast analüüsida
 - saada aru, miks mind vahel ei mõisteta
 - osata toime tulla keeruliste olukordadega
 - julgeda olla armastav ja hooliv mees, isa, sõber, kolleeg jne
 - elada vägivallatut ja turvalist elu
- Programmis osalejad on grupi lõppedes tagasisidena muuhulgas märkinud, et teadlikuks saamine iseendaga toimuvast aitab kaasa sisemisele muutusele ning see teeb paremaks nii enda kui ka lähikondsete elu.

Registreerimine 2018. meeste sisemise kindluse programmi “Mehed päriselt” gruppidesse käib!

Grupp koguneb alates 24.09.2018 Haapsalus EELK Perekeskuse ruumides aadressil Kooli 4,

Registreerimine ja lisainfo: haapsalu@perekeskus.eu info tel: 56 24 36 39

Kõigi registreerunutega tehakse enne grupitöö algust ankeet, intervjuu ja koostöölepe.

Esmakohtumise kestvus 60min. Rühma kohtumise kestvus 2h.

Osalejate arv grupis on maksimaalselt 10 inimest. Kogu kursusehind (kokku 14 kohtumist) on 150 € osaleja kohta. Osalustasu palume tasuda enne grupitöö algust. Kui osalustasu jääb vähekindlustatuse tõttu takistuseks, palun räägi sellest grupijuhile eelintervjuul ja leiame lahenduse. Makse saajaks

märkida EELK Konsistoorium, konto nr EE811010220226191220, selgitusse EELK Haapsalu Perekeskus, "Mehed päriselt" ja osaleja nimi. Projekti toetab Haapsalu linn

OKTOOBRIKUU „PIIBEL KÖÖGIS.“

13. oktoobril algas „Piibel köögis“ uus hooaeg. Rahvast oli koos rõõmustavalt palju. Sel korral käsitlesime lugu Samaaria naisest kaevul. Piiblitunni pidas Kristo Hüdsi.

Lugu on Jeesuse ja naise kohtumisest. Juudid samaarlastega ei suhelnud ja naine oli väga üllatunud kui Jeesus temalt vett palus, oli ta ju samaarlane ja mitte heade kommetega naisterahvas. Jeesus oli saatnud jüngrid linna toitu ostma, et ta saaks segamatult naisega vestelda. Ilma süüdistusi esitamata rääkis Jeesus naisele kõik tema elust ja naine, kes ei tahtnud kohtuda inimestega, - oli ta ju kaevulegi tulnud keskpäeval, siis kui teisi palavuse tõttu seal ei olnud, - muutus nii julgeks, et jooksis tagasi oma külla ja rääkis kõigile, et ta kohtus Messiaga. Jeesusega kohtumine muudab inimest kardinaalselt, koorem on õlgadelt langenud, andestus on toonud rõõmu.

Hea on teada, et see kehtib ka tänapäeval, kohtumine Jeesusega võib muuta iga inimese elu.

Koos valmistasime ka huvitavat ning maitsvat toitu juudi köögist: *latkesid* – kartulipannkooke õunamoosiga.

Vaja läheb: 8 õuna; natuke suhkrut; 8 kartulit; 1 sibul; 2-3 muna; 0,5 tassi jahu; veidi soola, pipart ja 1 tass taimeõli

Valmistamine: koori ja tükelda õunad, aseta vähese veega potti ja keeda keskmisel kuumusel umbes 15 minutit. Purusta õunatükke vahepeal kahvliga või pärast keetmist saumikseriga, maitsesta sukruga. Lase jahtuda.

Koori kartul ja riivi jämeda riiviga. Haki sibul peeneks. Pigista karulist ja sibulast välja üleliigne vedelik. Lisa lahtiklopitud munad, jahu ja maitseained. Sega ühtlaseks massiks.

Kuumauta pannil õli. Pane taigen supilusika täie kaupa pannile, vajuta veid lapikumaks ja lase küpseda kuldpruuniks (u.2min.). Pööra *latked* ümber ja lase ka teine pool kuldpruuniks küpseda. Aseta nõrguma köögipaberile. Serveeri kuumalt.

Meile maitseid väga! Proovige järgi!

Sirje Jätsa

„PIIBEL KÖÖGIS“ NELIJÄRVEL.

19. oktoobril toimus Nelijärvel EELK koguduste esimeeste konverents.

Meid oli kutsutud korraldama ühte töötubadest, nimelt tutvustama meie „Piibel köögis“ piiblitundide formaati.

Piiblitunni pidasime meie päris esimesest teemast: Jaakobi ja Eesavi loost, kus Eesav müüs esmasünniõiguse kausitäie läätseleeme eest.

Tundus, et see pakkus huvi ja loodame, et nii mõneski koguduses leiab see rakendust.

Kuna töötoad toimusid kohe pärast lõunasööki, siis sel korral me toitu ei valmistanud. Otsustasime siiski piirduda mitte üksnes piiblitunniga. Kristi Ainjärv oli koostanud toredate mängude, kus osalejad pidid kokku viima piiblitunni teema ja toidu. Lisaks sellele tutvustasime ka ühte koogiretsepti, kus toiduained tuli otsida piiblikohtadest.

Osalejad jäid rahule, leiti, et see on üks võimalus kutsuda inimesi Piiblit uurima.

Sirje Jätsa

HAAPSALU LINNUSE UUEST NÄOST.

Haapsalu linnuse pealinnuses e väikeses linnuses toimusid viimased suuremahulised restaureerimis- ja rekonstrueerimistööd 1980. ja 1990. aastatel. Nende ulatuslike tööde eesmärgiks oli toomkirikusse planeeritud kontserdisaali juurde restorani ja selle abiruumide rajamine. Selle mõtte elluviimine tähendas, et 17. sajandi lõpust varemets seisnud pealinnus, millest kiriku kõrval oli maapealses osas säilinud peamiselt vaid välisfassaad, muudeti varemepargist keldri ja katuseterrassidega hooneks.

Sel ajal puhunud muutuste tuuled viisid selleni, et kontserdisaali asemel taastati toomkirikus kirik ning linnuse kolme tiiva rekonstrueerimistöodel viidi lõpule vaid hädapärane. Selle sisuliselt lõpetamata hoone läänetiivas alustas 1996. aastal tegevust muuseum ning ajapikku avati küllastajatele ka teised pealinnuse tiivad.

Paarikümne aastaga jõudsid pealinnuse ruumid tugevalt amortiseeruda. Ka küllastajate ootused külustuskeskkonnale on viimase paarikümne aastaga muutunud ning neid ei suutnud amortiseerunud kommunikatsioonidega linnus enam rahuldada. Linnuse muuseumi uuendamisest on räägitud viimased kümmekond aastat. Selle aja sisse jäävad suuremahulised tööd eeslinnustes, mille käigus konserveeriti ringmüüri, korrastati ringmüüri sisse jääv pargiala ning ehitati vanemasse eeslinnusesse nii kohalike kui ka linna külaliste seas populaarseks saanud laste mänguväljak. Kontrast korrastatud eeslinnuste ja amortiseerunud pealinnuse vahel muutus korraga väga suureks.

Pealinnuse kätte jõudis aeg Euroopa Liidu uue rahastuse perioodi saabumisel. 2014. aastal valmisid OÜ Vana Tallinn arhitekti Elo Sova poolt koostatud muinsuskaitse eritingimused pealinnuse konserveerimiseks ja restaureerimiseks. Sama dokumendi raames sõnastati ka restaureerimiskontseptsioon, mis tõi selgelt välja pealinnuse tulevaste restaureerimistööde keerukuse – vajadus leida tasakaal varemepargi ja rekonstrueeritud osa vahel, püüdes vabastada veel alles olevat ajaloolist hoonet nii palju kui võimalik 1980. ja 1990. aastate lisandustest. Rekonstrueeritud osa taandamine ja ajaloolise osa esiletõstmine on keeruline ülesanne, kuna pealinnuse puhul on eesmärgiks kasutada olemasolevaid ruume ka edaspidi muuseumina. On selge, et 20. sajandi lõpu rekonstrueeritud hoonele peab funktsioneeriva muuseumi tarbeks lisanduma ka uusi hooneosi ning ruume on vaja kohaldada muuseumi vajadustele vastavaks. See tähendab, et ruumidesse tuleb sisse viia seal seni puudunud küte ja ventilatsioon ning lahendada küllastajate vastuvõtuks vajaliku sissepääsupaviljoni küsimus. Restaureerimiskontseptsioonis anti võti edasiliikumiseks – olemasolev väärtuslik ehitussubstants konserveerida, rekonstrueeritud hooneosad põhimahus säilitada ning uued lisandused projekteerida kaasaegses võtmes.

Pealinnuse arhitektuurse lahenduse leidmiseks korraldati 2015. aastal avalik ideekonkurss, mille võitis arhitektuurbüroo KAOS Arhitektid töö „Salaaed“. Võidutöö edasiarendusena valmis 2017. aastal pealinnuse konserveerimis- ja rekonstrueerimisprojekt. Projekti kohaselt on tööde põhimahat ajalooliste müüride ja võlvide konserveerimine ning olemasolevate ruumide kohandamine muuseumi vajadustele.

Pealinnuse välisilmes toimub suur muudatus. Senised raskepärased müüre varjavad terrasside varikatused lammutati. Sarnane saatus tabas ka linnuse sisehoovi 1990. aastatel rajatud ajaloolise tagapõhjata, oletuslikku ristikäiku markeerivaid müüritisi. Uute lisandustena rajatakse pealinnuse idatiiba, väravaga piirnevale alale, uus sissepääsupaviljon ning pealinnuse põhja- ja läänetiiba küllastajaid müüridele viiv trepp. Sissepääsupaviljoni näol rekonstrueeritakse põhiplaaniiselt tänaseks hävinenud ajaloolise hoonestuse maht. Lisanduv paviljon on kellerdatud ühekorruseline hoone, mis liidab treppide ja lifti abil esimese ja keldrikorruse ekspositsiooniruumid ning on küllastaja teekonna alguseks ja lõpuks muuseumis. Oma vormilt on see julge ja selgelt ajaloolisest hoonestusest eristuv. Pealinnuse välisilmes jääb sissepääsupaviljon tagasihoidlikuks, varjudes oma peamises mahus müüri taha. Kuid sisehoovi avaneb paviljoni mänguline fassaad klaasist ja metallist pindadega. Sissepääsupaviljon on ühtlasi ka müüritrepi visuaalseks alguspunktiks – paviljoni väravapoolsel küljel viib trepp üles katusele ning see seob sisehoovi terrassidega. Sealt samast, idatiiva terrassilt, algab ka põhja- ja läänetiivas kulgev trepp, mis viib küllastajad müüridel senikogematutesse kõrgustesse ning avab vaated rakursside alt, mis seni on olnud kättesaamatud. Müüritrepp on elegantse ja selge arhitektuurse joonega metallkonstruktsioon, mida kannavad müüridele toetuvad

talad ja toed.

Linnuse interjööri on peamiseks lähenemiseks konserveerimine. Keldrites ja esimese korruse põhja- ning idatiivas on säilinud rida silindervõlvidega kaetud ruume ning seintes võib leida erinevaid ajaloolisi kihistusi. Nende ruumide eksponeerimiseks eemaldati 1980. ja 1990. aastatest pärinevad vaheseinad ning meie eesmärgiks on avada võimalikult palju ajaloolisi ruume muuseumi külastajatele.

Ka ekspositsiooni loomisel ei koormata liigselt ruume, sest muuseumi olulisim eksponaat on linnus, mille kõikide tahkude avamine külastajatele on esmatähtis. Linnuse ekspositsioon on kujundatud tegevusmuuseumina, kus külastajat kaasatakse linnuse ja tema elanike maailma nii jutustusega kui ka otsese ja vahetu käelise tegevusega. Ekspositsioonis leiab oma koha linnusest ja Haapsalust pärinev arheoloogiliste leidude paremik ning neile sekundeerivad interaktiivsed kineetilised mudelid ja ajalooliste esemete rekonstruktsioon-koopiad.

Kaire Tooming

Haapsalu piiskopilinnuse juhataja

ANNE LUGEMISEALAMUS.

M. Basilea Schlink „Sa ei jää enam endiseks” (2009).

Olen otsiva loomuga ja loen väga palju erinevat kirjandust. Selle põneva pealkirjaga raamatu sain kingituseks Karinilt. Mind on alati huvitanud, millist kirjandust inimesed loevad, sest suuresti loob see lugeja mõttemaailma. Ema Basilea kirjutatu ei ole ühe sõõmuga läbi lugemiseks, vaid mõtete korrastamiseks, mõtestamiseks (endaga tegelemiseks). Meeleparanduseks, kui selleks soovi on. Kogu raamat on ka internetis Pereraadio lehel kuulatav. See on väga sobiv viis mõtisklemiseks. Minu artikkel valmis ka suures osas kuulamise põhjal. Tänapäeval tegeldakse väga palju dieedi pidamisega, jälgitakse väga täpselt, mida suhu pistetakse. Tihti unustatakse, et hing peab ka puhas olema. Oluline on ennast jälgida, et hing püsiks puhas. Raamat aitab ennast jälgida ja põhjendada pattude olemust, pidada usuvõitlust ja kiusatustega toime tulla.

Raamatu eellugu: Ema Basilea istus jõulude ajal koos oma vaimulike õdedega ja neil tekkis küsimus, kuidas vabaneda teatud isiklikest pattudest. Sellest pikast vestlusest kujuneski raamat. Raamatu pealkiri juba ütleb, et saades kristlaseks, hakkab Jeesus meid muutma. Ideaalis peaksime sarnanema Jeesusele. Olen varem samalt autorilt lugenud „Elu usujulguses”, mis oli väga innustav ja õpetas panema oma koormad Jumalale innukalt palvetades. Raamatus kirjeldatu ongi ideaal, mille poole peaksime püüdlema, ütleva teadlikult patule ei. Me muutume, kui saavutame võidu oma pattude üle. Johannese 8 :36: „Kui nüüd Poeg teid vabastab, siis olete tõepoolest vabad.“

Esmapilgul tundus loetu väga karm ja isegi ehmatav. Leidsin loetu põhjal, et minagi näen rohkem teiste vigu kui iseenda omi ja mõnikord on väga raske teise inimese puudustega leppida. Enamasti ei sobi midagi öelda ka. Samas tean inimesi, kes kriitikavabalt ütlevad välja kõik, mida mõtlevad. Ja uskuge mind, see ei ole meeldiv. Enamasti kritiseeritakse teist inimest armastuseta. Ema Basilea sõnul peavad kõik meie sõnad ja teod ja kogu meie olemus olema täidetud armastusega. Vastasel juhul jääme me teiste ees süüdlaseks.

Ema Basilea kirjutab, et kui keegi meist on ise pahane, kibestunud, tige, siis tavaliselt me iseenda peale ei solvu. Põhjuseks võib olla, et me ei näe iseenda patust, et peaksime pattu vihkama. Ikka ju igapäeva elus vihastad, muretsed, räägid liiga palju. Jeesus on meid lunastanud, et me võikime käia uuendatud elus. Raamat on kirjutatud kõikidele kristlastele, kes tahavad vabaneda patustest iseloomujoontest, nimetan siin mõned: ahnus, argus, armastamatus, edevus, isekus, enesehaletsus, eneseõigustus, unistamine, osavõtmatuse. Kindlasti ei teadvustanud ma varem endale, et jutukus või argus on patt. See on vaimustav tunnistus reaalsest igapäevastest kogemustest Jumalaga. Raamat õpetab, kuidas endas patuseid iseloomujooni ära tunda ja ravida, pakub „vaimulikku arstirohtu”.

Muretsemine on minu kõige suurem patt. Otsisin abi ema Basilealt, kelle sõnul tekivad mured, kui mõtleme tulevikule. Kui mina näiteks jään haigeks, tekib mul mure, mis saab minu pojast ja kui jään haigemaks, kuidas ta enda eest hoolitseb. Muresid on igasuguseid. Jeesus ütleb, et muretsemine kuulub paganatele ja kasvas välja mittekristlikust suhtumisest. Mt. 6:32: „Sest kõike seda taotlevad

paganad. Teie taevane Isa teab ju, et te seda vajate.“ Kõik me teame, et muretsemine on patt. Ema Basilea sõnul näitab see, et meie süda ei ole juurdunud Jumala riigis ja me ei otsi esmajärjekorras seda, meie elu keskmeks ei ole Jumal. Meid innustavad asjad, mis tunduvad meile tähtsamad: hea tervis, raha, tunnustus. See ei tohi nii olla – kui olen haaratud muretsemisvaimust, on põhjus uskmatuses ja kartuses. Kõlab ju väga karmilt, keegi meist ju ei mõtle, et ta ei usu Jumalat kui muretseb. See on nii meile omane või vähemalt mulle.

Ema Basilea sõnul peame saama muredest vabaks mitte ainult igavikule mõeldes, vaid ka oma hingerahu pärast siin maa peal. Muretsemisvaim toob kurbuse ja seega tuleb mure sügavaim põhjus kõrvaldada. Muretsemise peapõhjusena toob ta kannatusepelguse, et kardame kaotada midagi ihule ja hingele vajalikest hüvedest. Peaksime allutama ennast kannatustele. Muretsemine on vastand Isa usaldamisele. Seega tuleb lõpetada muretsemine ja pöörduda Jumala poole, kes meie eest hoolt kannab. Kes soovib mõtiskleda nendel teemadel, siis saab raamatu Karini käest päriseks.

Anne Vooremaa

TORNIKELL MINU KÜLAS.

Sellist pealkirja kandis Jaani kirikus 13. oktoobril toimunud kontsert. Esines Tallinna Vanalinna Hariduskolleegeiumi keelpilliorkester, mida juhatas noor ja emotsionaalne Rasmus Puur. Paljud mäletavad teda kindlasti eelmise suve noorte laulupeol koore dirigeerimas. Ta on olnud noorteorkestri Reaalmažoor eesotsas ja loonud ooperi „Pilvede värvid“, mida 17. novembril on võimalik näha Haapsalu Kultuurikeskuses.

Kontserdi nimi- ja avalugu on loodud Veljo Tormise poolt 40 aastat tagasi kammerkoorile, lugejale ja torukellale. Libretos on kasutatud Portugali luuletaja Fernando Pessoa tekste. Haapsalus asendasid kooripartiisid keelpillihelid ja teksti luges näitleja Pääru Oja.

Ülejäänud kavas olid esindatud Cyrillus Kreek, Mart Saar, Jaan Rääts, Ester Mägi, Arvo Pärt, noorematest autoritest Riho Sibul ja Tõnu Kõrvits. Mitmed kontserdil kõlanud paladest on algselt loodud koorilauludena; enamik keelpilliorkestri seadeid oli tehtud Rasmus Puuri poolt.

Oli õhtu, mis pakkus võimalust toita hinge ja meelt kauni sõna ja muusikaga.

Lõpetaksin kantuna Fernando Pessoa mõttest:

Oh, tornikell minu külas:

valulev õhtusel ajal.

Iga su kõmina peale

vastab mu hing

oma kajal.

Tiia Laar

SÜGIS.

On sügis täies jõus ja valget aega vähem
ning päikse taeva tõus veel hilisemaks läheb.

Kuid siiski kindel usk on minu südames:
et Looja hoiab mind ja valgust minu sees.

Tiia Laar

NATUKE NALJA.

Usku pöördunudult küsitakse, kas katoliku usk, mille ta hiljuti omaks võttis, mõjub nüü, et ta vähem patustab.

"Seda mitte," ütleb pöördunu, "kuuld nüüd on see palju keerulisem."

PILTE OKTOOBRI SÜNDMUSTEST.

Lõikustänapüha toomkirikus 14. oktoobril.

Koguduse nõukogu otsustas 16. oktoobril kutsuda abiõpetaks Kristo Hüdsi.

EELK tänukirja sai 5. oktoobril Naiskodukaitse Lääne ringkond 90 aastapäeva puhul.

SÜNNIPÄEVAD NOVEMBRIS.

1. nov	Aaron Kiviloo	
3. nov	Aare Mihelson	
5. nov	Toomas Sildam Diana Virolainen	
6. nov	Herbert Pajus Mirell Soome	91
8. nov	Küllike Taavits Andri Meriloo Made Lopp	
9. nov	Marika Aedviir Endrik Üksvärav	
11. nov	Helgi Miller	80
12. nov	Henriette Opp Gustav Saareväli	99
13. nov	Eve Valgemäe Henri Klopmann	
14. nov	Indrek Huul	
15. nov	Laine Päeva Viive Rahu Indrek Juurik Karl-Erik Kolpinski Anne Vooremaa	73 5
16. nov	Anna Žuravljev	
17. nov	Steve Julianus Georg Sikka	
18. nov	Marika Illik	
19. nov	Mati Jets	76
21. nov	Sirje Kaasik Marili Lämmergas	60
22. nov	Isabelle Yurledi Laanepuu-Westrum Heinar Kaasik Karl Oskar Kurst	5
23. nov	Laine Pöldme Endla Kersman Eleri Soidla Johannes Saareväli	85 30
24. nov	Ilmi Kivimurd Rauno Laksberg	83
25. nov	Liisa Maide	
26. nov	Mihkel Niinemäe	
27. nov	Virve Niinemets Tõnu Tsarents Helena Lõhmus Hendrik Rankla	91
28. nov	Riina Pajo Heli Vare Siim Saareväli	45

PALJU ÕNNE JA ROHKET ÕNNISTUST SÜNNIPÄEVALASTELE

JUHTSALM, MÕTISKLUS JA PALVE.

**Kui me ütleme: „Meil ei ole pattu“,
siis me petame iseendid ja tõde ei ole meis. 1Jh 1:8**

Meie kaasasündinud loomus on pärispatust rikutud ja niivõrd paheline, kõlvatu ja kõlbmatu, täiesti võimetu alluma Jumala käskudele, et Jumal ei hakka sellega üldse tegelema ega seda parandama. Kui hakkame uskuma ja usaldama Jeesust, kahetseme Tema ees oma pattu ja laseme end ristida, siis loob Jumal meis vaimse uuestisünni läbi uue loomuse. Meie uus loomus on patuta ja selline, mis suudab kuuletuda Jumala käskudele. Igas uuestisündinud kristlases on seega kaks loomust, mis võitlevad omavahel – kumbki soovib domineerida. Meie ülesanne on suretada endas vana, pärispatune loomus, lüüa see risti, mitte kuuletuda sellele ja selle asemel käia Jumala loodud uues loomuses. Ent paraku, kuigi võitleme vapralt oma vana loomuse vastu, tõuseb see taas ja taas esile. Nii on see meie kõigiga, algajast kristlasest pühakuteni välja. Just seepärast ei saa meist keegi öelda: „Mul ei ole pattu.“

Miks me siis alati oma pattu ei märka? Miks meile vahel tundub, et me tõesti üldse ei patusta? Parimal juhul märkame ehk mõnda pisikest eksimust, mõnda enda öeldud ebasõbralikku sõna või pahameelepuhangut, ent ei taju üldse seda tohutut, piiratud isekust, mis on meile omane, ei märka oma täielikku võimetust armastada oma ligimesi. Põhjus on selles, et oleme liigselt samastunud oma vana, pärispatuse, Jumala poolt hukka mõistetud loomusega. Samastumise tõttu tundub meile kõik, mis teeme, tunneme või mõtleme, loomulik. Sest meie vana loomuse jaoks ongi see loomulik. See on väga ohtlik olukord, kui me ei märka enam oma pattu.

Et käia oma uues, pühas ja puhtas loomuses, peame seda kõigepealt ise väga tahtma ja taotlema, peame paluma selleks Püha Vaimu abi. Peame paluma Pühal Vaimul näidata meile meie pattu. Kui Jumal näitaks meile ühekorraga, millisenä me patustena paistame Tema pühadele silmadele, siis ei suudaks me seda taluda – me ei suudaks taluda kõike seda kõlvatust, kurjust ja inetust, mis meist vastu vaatab. Seepärast näitab Jumal tavaliselt meile meie patte ükskhaaval ja pikkamööda. Vältimatult vajalik on iga päev meelt parandada nendest pattudest, mida Jumal meile juba näidanud on. Ainult meelt parandavale kristlasele kehtivad Jumala töötused: palvete kuulmine, abi ja kaitse osutamine, igavese elu kingitus. See, kes keeldub meelt parandamast, Jumala töötustest osa ei saa.

**Hea Jumal, halastaja Isa!
Me igatseme Sinu järele,
aga meie patt takistab meid Sinuni jõudmast.
Anna meile andeks, et me patustame
ja et me sageli oma pattu ei märka.
Too meid Püha Vaimu läbi patutundmisele
ja ärata meid tõelisele meeeparandusele,
et võiksime Sind armastada üle kõige
ja olla kuulekad Jeesusele Kristusele,
meie Issandale, Sinu armsale Pojale.**

Karin Teder

EELK HAAPSALU PÜHA JOHANNESE KOGUDUS.

KOGUDUSE KANTSELEI. Kooli tn 6, on avatud esmaspäeval kolmapäeval ja reedel kl 9-15. Kohtumine koguduse õpetaja piiskop Tiit Salumäega palutakse kokku leppida telefon 5280635.

Telefon 473 7166, 473 7167.
E-post haapsalu@eelk.ee
Koduleht <http://www.eelk.ee/haapsalu/>
Aadress Kooli 6, 90501 Haapsalu
Pangakonto IBAN EE811010602003965006 (SEB);
IBAN EE442200001120274032 (SWEDBANK).

Registrikood 80210533

Koguduse infokiri Johannese Sõnumid saadetakse soovijaile e-postiga. Kui soovid, et ka Sinu e-posti aadress lisatakse kirjasaaajate hulka, palun anna oma soovist teada haapsalu@eelk.ee

Eesti kiriku elust saab lugeda <http://eelk.ee/> ja <http://www.eestikirik.ee/>

Jaani kirik on avatud vastavalt kokkuleppele koguduse kantseleiga

Toomkirik on avatud piletiga reedel ja laupäeval kell 11 – 16 ja pühapäeval kell 13 – 16.

Vaata www.haapsalulinnus.ee

Linnuses toimuvate ürituste kohta vt lähemalt: <http://www.haapsalulinnus.ee>

TOIMETUS.

Tiit Salumäe E-post: tsalumae@yahoo.com 5280 635.
Kristel Engman E-post: kengman@hotmail.com
Lydia Kalda E-post: lydia.kalda@hotmail.com .
Lia Salumäe E-post: lialalumae@hotmail.ee 53039 835.
Lehte Ilves E-post: lehte.ilves@gmail.com
Karin Teder E-post: karin.teder@mail.ee
Maria Strauss E-post: mariastrauss@gmx.de
Tiia Laar E-post: tiia.laar@gmail.com
Teno Ilves E-post: teno.ilves@gmail.com

Koguduse häälekandja ilmub alates septembrist 2008. Ootame lugejate kaastöid, küsimusi ja soove, millest järgmistes Johannese Sõnumites lugeda soovitakse. Palume teie abi, et Johannese Sõnumid jõuaksid võimalikult paljude huvilisteni. Teatage soovijate e-posti aadress koguduse kantseleisse.